

ніяк», яке не є властивим як конструкції договору найму, так і принципам приватного права.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Умов В. Договор найма имуществ по римскому праву и новейшим иностранным законодательствам / В. Умов. – М. : Университетская тип. (Катков и к.), 1872. – 359 с.
2. Тернівський Т. Мінімальний строк оренди землі: панацея, справедливість? / Т. Тернівський // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://cure.org.ua/ua/novini/mnmalnij-strok-orendi-7.html>

Марущак Ярослав Сергійович

аспірант кафедри права інтелектуальної власності

та корпоративного права

Національного університету «Одеська юридична академія»

Науковий керівник – к.ю.н., доцент Бігняк О.В.

ЗАРОДЖЕННЯ ОСНОВ КОРПОРАТИВНОГО ПРАВА В РИМСЬКІЙ ІМПЕРІЇ

В нашій країні корпоративне право являється відносно новою галуззю права. Це зумовлено тим що Україна тривалий час перебувала в складі СРСР, в якому була заборонена підприємницька діяльність. А отже відносини, які стосувалися вищезазначеної діяльності не існували і не було необхідності її правового регулювання. Вже з набуттям незалежності перед законодавцем постало гостре питання, яке стосувалося створення та регулювання норм корпоративних відносин, адже стрімкий розвиток підприємницької діяльності потребував швидкого реагування збоку держави.

За свою історію існування корпоративне право пройшло значний шлях в якому були і позитивні моменти і моменти, які гальмували його розвиток. Особливу увагу потрібно приділити першоджерелу, з якого почало своє існування корпоративне право.

Римське право являється своєрідною колискою, з якої вийшли та почали свій розвиток значна кількість сучасних галузей права, які відомі на наш час. Саме в римському праві були закладені такі фундаментальні поняття, як правоздатність, приватне і публічне право, суб'єктивне право, зобов'язальне право, право власності, договірне право тощо [1, с. 19].

На думку Є.О. Харитонova, рецепція римського приватного права полягає в його відродженні, сприйнятті духу і головних засад та основних положень тією чи іншою цивілізацією на певному етапі [2, с. 24]. Стрімкий економічний та комерційний розвиток діяльності тогочасного римського суспільства потребував законодавчого закріплення. Особи, які займалися підприємницькою діяльністю розуміли що, для більш ефективних результатів потрібно об'єднувати свої ресурси з іншими підприємцями. Вже тоді римляни вважали за загальне економічне правило, що краще мати участь невеликими частками в декількох спекуляціях, ніж здійснювати самостійні спекуляції на свій власний ризик. Катон радив капіталісту не споряджати на свій власний рахунок окремих корабель, а разом із 49 капіталістами відправити у море 50 кораблів і мати в кожному з них п'ятдесят частку [3, с. 420].

Люди яких об'єднували спільні інтереси та спільна праця відчували гостру необхідність в об'єднанні їхніх зусиль. Так з'являлися різноманітні союзи та релігійні об'єднання. Це було зумовлено багатьма фактами. Для прикладу можна навести наступні аргументи :

- об'єднання для обміну досвідом між різними учасниками спілок. Більш досвідчені та старші члени передавали свій досвід та навчали молодших;
- об'єднання спільних зусиль для створення нової продукції, зважаючи на те що при такому об'єднанні продукти їх діяльності будуть набагато якіснішими та мостійно модернізуватися;
- об'єднання для захисту спільних інтересів. Загальновідомий факт що, тогочасні спілки допомагали своїм членам інколи навіть матеріально.

Вище згадані союзи діяли за своїми, загально визнаними між їхніми членами правилами. Ці правила знаходилися в статутах, які приймалися учасниками об'єднання були обов'язкові для виконання ними.

Тогочасний законодавець звернув увагу на дане суспільне явище та розуміючи користь від таких об'єднань закріпив право на них в XII таблицях.

Основні вимоги, які висував даний нормативний акт для таких союзів, полягали в тому, що статут та їх внутрішні правила не повинні суперечити діючому на той час законодавству.

З часом, розвиток подібних союзів та об'єднань набрав значних масштабів для Римської Імперії і того регулювання, яке було закріплено в XII таблицях виявилось не достатнім. Реакцією на це, було видання закону «Lex Julia de cogiis» імператором Августиним. В даному нормативно-правовому акті вже була визначена процедура за якою спілки могли легалізувати свою діяльність, вона полягала в поданні запиту дозволу на діяльність спілок у сенату, який й вирішував, дозволяти спілці діяльність чи ні.

Ще одним важливим аспектом в розвитку корпоративного права для Римської імперії були Інституції Гая, в них було покладено початок сучасного розуміння «права на частку (пай) у статутному фонді». Адже саме модернізоване поняття майна призвело до використання концепції «безтілесного майна», згідно з якою реальні речі виступають в юридичному житті тільки за посередністю прав, які визначаються відповідно до цих же речей. В Інституціях згадується, що «безтілесні речі» – це речі, які не можуть бути осяжні. До них належать зобов'язання. Відповідно, право на частку можна розглядати як безтілесну річ [1, с. 20].

Отже, римське право зробило перші і важливі кроки на шляху формування сучасного корпоративного права. Чимось певною мірою схожим на юридичну особу були спілки, їх членам законодавчо надавалися права на створення власних статутів. Значний крок зроблено Інституціями Гая.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Корпоративне право України : підручник / [В.В. Луць, В.А. Васильєва, О.Р. Кібенко та ін.] ; за заг. ред. : В. В. Луць. – К. : Юрінком Інтер, 2010. – 384 с.
2. Харитонов Є.О. Рецепція римського приватного права: теоретичні та історико-правові аспекти / Є.О. Харитонов. – Одеса, 1997. – 592 с.
3. Моммзен Т. История Рима. В 5 т. Т. 1. Кн. 3. До битвы при Пидне : [Пер. с нем.] / Т. Моммзем. – М. : ООО «Издательство АСТ»; Харьков : «Фолио», 2001. – 524 с.

Фасій Богдан Володимирович

*аспірант кафедри цивільного права, член Ради молодих вчених
Національного університету «Одеська юридична академія»
Науковий керівник – д.ю.н., професор Харитонов Є.О.*

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ З ПРОБЛЕМИ ПРОГАЛИН В ПРАВІ ПОЧИНАЮЧИ ВІД РИМСЬКОГО ПРИВАТНОГО ПРАВА І ДО XX СТОЛІТТЯ

В римській правовій культурі, яка поклала початок всієї західноєвропейської правової традиції, «прогальність» права визнавалася об'єктивно, і працями римських юристів, що стали класичною спадщиною, внесено істотний внесок в постановку і рішення проблем подолання прогалин у праві [1].